

Groot Nijkerks Dictee 2013

Auteur: Henk Claassen

- 1 Je hoeft geen excellent linguïst te zijn om een briljante, houtsnijdende hypothese te formuleren, waarin je een relevante relatie legt tussen de stadsnaam Nijkerk en de aanvankelijke aanduiding nieuwe kerk voor de huidige lokale Grote Kerk.
- 2 Die kerk met haar onlangs gelauwerde toren is nochtans geenszins nieuw. In de vijftiende eeuw was haar voltooiing gerealiseerd als Catharinakerk, toen nog een rooms-katholiek godshuis.
- 3 In de loop van haar roemruchte bestaan is de kerk verschillende keren van eigenaar veranderd. Na de Tachtigjarige Oorlog kwam zij definitief in protestantse handen, wat leidde tot een drastische versoering van het voordien fraaie interieur: heiligenbeelden eruit en fresco's overgekalkt.
- 4 Door de ontrafelende koolstofdatering is gedetermineerd dat al in 3000 voor Christus te dezer plaatse sprake was van enige menselijke activiteit. Uit de Nijkerkse prehistorie zijn primitieve jachtgereedschappen gevonden.
- 5 In de middeleeuwen ontstond allengs een civiel geoutilleerde vestigingsplaats. Nijkerk lag in het grillige getijdengebied van de voormalige Zuiderzee. Die situering bood enerzijds agrarische mogelijkheden, anderzijds was vanuit zee voortdurend onheil te duchten.
- 6 In de buurtschap Appel zijn interessante resten gevonden van een ringburgwal: een verhoogd stuk land afgezet met puntige palen, een zogenaamde palissade, bedoeld om menigerlei levensbedreigende gevaren te trotseren. Ook toen al vormde de zogeheten gesocialiseerde mens het grootste malheur voor zijn evennaasten.
- 7 Dat Nijkerk een stad werd blijkt voornamelijk uit de grote en middelgrote rampen die er plaatsvonden: allesverzengende branden, verwoestende overstromingen, nietsontziende krijgsheren in het offensief, epidemieën met talloze slachtoffers, nauwelijks te bestrijden woningnood en, recentelijk, verkeerschaos. De ooit als culturele attractie in het leven geroepen Boerenmaandag ontaarde van lieverlede in een sterkedrankfestijn vanjewelste.
- 8 Halverwege de twintigste eeuw leidde de dramatische expansie van de automobilititeit tot een reëel verkeersinfarct. De te verbreden A28 was nog niet klaar en de Zuiderzeestraatweg traverseerde in de city. De stad accommodeerde zich aan het allesverslindende autoverkeer. Dat het ook andersom had gekund speelde als non-conformistisch alternatief toentertijd geen enkele rol.
- 9 Veel antieke, karakteristieke en pittoreske huizen werden noodzakelijkerwijs geraserd. Eenmaal de verbrede A28 opgeleverd, waren de rigoureuze sloopwerkzaamheden passé. Nijkerks centrum maakt sindsdien een geamputeerde indruk.
- 10 Nijkerkse bestuurders hebben een collectief talent: het buiten verkiezingstijd negeren van het electoraat. Ooit wordt deze ivorentorenmentaliteit van likmevestje onvermijdelijk afgestraft. Troubleshooters, meld u aan!